

თავისუფალი საქართველო

№ 9 1996 წ. 19-25 მარტი

19-25 მარტი

1996 წ.

ფასი 20 თეთრი

WEEKLY NEWSPAPER

TAVISUPALI SAKARTVELO

(FREE GEORGIA)

ისე არ ნვიძს, როგორც ძუხს

დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვების 79-ე წელს რუსეთის სახელმწიფო სათაბირომ "ისტორიული" გადაწყვეტილება მიიღო. ამ ოთხიოდე წლის წინ დაშლილი საბჭოთა კავშირის აღდგენა დაიხატა მიხნად და ამის შესახებ ანგონი მოელს მსოფლიოს, საგანგებოდ კი - დღეს-ში გაწვევრიანებულ ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკებს.

კომუნისტური უმრავლესობით დაკომპლექტებული სათაბიროს მდინარის ტალღებში, შეუწყვეტილი არაგვის დარჩენა, თუქცა მიმომხილველებს და პოლიტიკოსებს ეჭვი არ შეაქვთ ამ იდეის უპერსპექტივობაში. საკითხავია, მაშ რამ გამოიწვია აბგვარი აურსაური და მითქმა-მოთქმა ამ საკითხის გარშემო? პოსტსაბჭოთა სურვილები მიმოვარდობს "ექსკომუნისტმა დემოკრატებმა" სასწრაფოდ დაგმეს და გაკიცხეს ეს ქმედება, თავიანთი გამარჯვებული პარტიის იდეებს კიდევ ერთხელ უწოდეს საგმობელი და დაობებული, თითქმის ნებით თუ ძალით თავადვე არ უკავდით ჩამბული "კომუნისტური სა-მთხისა" მშენებლობაში... საქართველოს ტელევიზია და რადიოც წითელ საფრთხეზე (ოპ.ოპ.ოპ!) აღაპარკდა.

საბჭოთა კავშირის დაშლიდან ოთხი წელი გავიდა და "ახალმოვლენილ დემოკრატებს" არაფერი ჩაუდგინათ ისეთი, რაც მათ ღუნინისთავიან პარტიულ მანდატებს შეარცხვენდა: ზუსტად ისევე, და შეტად, არღვევენ ადამიანის უფლებებს, იმის-კენ დასახლებულ პუნქტებს, გასანადგურებლად იმეტივენ საღებებს, ვერძვიან კანონიერ მთავრობებს...

უნდა ვივარდოთ, რომ მათი დაპირისპირება საბჭოთა კავშირის რესტავრაციონებთან იდეური ხასიათის არ არის და ხელისუფლებისთვის ბრძოლას უკავშირდება. მოახლოებული საბრეზიდენტო არმეცხების წინ, ერთი საბჭოთა კავშირის აღდგენის დაპირებებით ცდილობენ მიიზრონ ამომრჩეველი. მეორე კი "დემოკრატიულ ელექტორატს" მკეკლუცებიან და "იმეცს" იმეგრებენ - შეურიგებელ ანტიკომუნისტებად სურთ წარმოსახონ თავი.

საფრთხე მდგომარეობს არა იმაში, სოფგანოვი იქნება პრეზიდენტი თუ ელცინი (საქართველოს ორივე დამპყრობლის თვალთ უყურებს), ან აღდგება თუ არა საბჭოთა კავშირი, არამედ ნებისმიერი პოლიტიკური მრწამსის რუს ხელისუფალითა მცდელობაში, როგორმე თავიანთი ქვეშევრდომებად აქციონ პატარა ერები.

ამდენად, ჩვენ არც საეიშეში და არც გასახარელი მოსკოვში მოწყობილი წინასარჩენო სანახაობებისა და სექტაკლების გამო, არაფერი გვაქვს. ნებისმიერ შემთხვევაში, რუსეთის ხელისუფალითა პოზიცია საქართველოს მიმართ უცვლელი დარჩება. ხოლო საკითხის ისე წარმოჩენა, თითქმის ელცინ-სოფგანოვის, ან დემოკრატია-კომუნისტების "ბრძოლაში" საქართველოს მომავალი და ჩვენი ქვეყნის შეზღვევნილობაში აუზახეთის ყოფნა-არყოფნის საკითხი წყდებოდეს, მოკლებულია ყოველგვარ რეალურ საფუძველს.

შეგანდაის მმართველობამ წამოიწყო დაუფარავი შეტევა პრესაზე და ყველა ანერეფულდა. პირველი სიმპტომები, როგორც ჩვეულებრივ ხდება ხოლმე, სხვადასხვა დაჯგუფებებს შორის შეუთავსებლობის, კურნალისტურ-მავიოზური კლანების ხასიათის ატარებდა, განსაკუთრებით ტელევიზიის ლაბირინთებში, სადაც ათასობით ადამიანის ინტერესების შეჯახება ხდება. ყველა ფიქრობდა, რომ ცუდები ებრძვიან კარგებს, და "დიდემოკრატიული" რეჟიმის ინტერესებშივეა მხარი ერთგულ "კარგებს" დაუჭიროს.

ყოი მეორე სატყუარა-საფრთხობელად - ხელისუფლებაში "შეპარული" ან მასთან დაახლოებული მათა, რომელსაც არ აწყობს თავისი ბნელი საქსიანობის

ამგვარად, მოვეწარით საქართველოში გათამაშებული ტრავიკომედის ფინალურ სცენას, რომელსაც რამაზ კლიმა-შვილი ჯერ კიდევ 1991 წლის დეკემბერში გვპირდებოდა ამბოხებულ დემოკრატია მიერ დაპყრობილი ტელეკრანიდან. მართლაც, ტრავიკული კომედია არ არის - ყველაფერი კავსადის ბრალი ყოფილა?!

***

მიუხედავად ამისა, ყველა აღიარებს, რომ პარლამენტის მიერ წარდგენილი პროექტი "ზოგიერთ კანონში დამატებების შეტანის თაობაზე", რომლის პუნქტები საშუალებას იძლევა "სრულიად სამართლებრივი" გზით გააკოტრო ან მიხურთ ნებისმიერი საინფორმაციო ორ-

რა ელის ქართულ Mass Media-ს ?!

გამომკარავება... ეს მოტეები, გარკვეულწილად, დღესაც გაისმის ზოგიერთი დაზარალებული ურნალისტის ბაგეთაგან, რომელიც უზივის უსამართლობას, ღამის ამხელს მისი განდევნის პოლიტიკურ მოტივებს (და არა მარტო ამას - თქვენ წარმოიდგინეთ, ხელისუფლების უსაღესო ეშელის შეტევებზეც კი!) და თავი დიდიდენსტადც კი წარმოუდგენია, მაგრამ მისც "პირველის" ერთგული რჩება (!!).

თავად პრესის შესვეურნიც, დევნილი კოლეგისადმი სოლიდარობის ნიშნად, შე-

განო, იმოქმედებს ოფიციალის კურსისა და მისი აბოლოგეტი გახეთების სასარგებლოდ. საგულსხმია, რომ ოფიციალის ამ ოდიოზურ კანონს მეტად საინტერესო მოტივაციაც კი მოუნახა: თურმე, პრესა არღვევს უდანაშაულობის პრესუმაციასა და მოქალაქეთა, მათ შორის პატარათა, უფლებებს. ასე გვაუწყა, გატეხილი ქართული, საპარლამენტო ტრიბუნადან ირინე თვევლორამე, რომელიც, ამასთან ერთად, სიკვდილისივლი პოლიტპატიმართა ქომაგადც კი გვევლინება.

306 პართ ჩვენ, ვის გაგახსენდებით? ჰერეთის ქართველობის სამდურავი

აღიბადელ შეგნებულ ქართველს ბე-საქი სამართლიანი და ცრემლმორეული საყვედური აქვს საოქმელი დედასაქართველოსთვის...

1. ორი საუკუნის განმავლობაში (1405-1606 წწ.) ავჯავებული კახეთ-ჰერეთი მუვე თემურლახ I-მა თავის პირად ამბრატანობასა და ამბიციებს შესწირა - ბაღირად ქცეული და ხალხმრავალი კახეთის სამეფო შაჰ-აბას ოთხ წელიწადში (1614-1617 წწ.) გაანადგურებინა, მიწასთან გაასწორებინა და ქართველები აულეტანა. ჰერეთის ქართველებისთვის ეს ჰრილობა დღემდე ღრმა და მოუშუმებელი გამოდგა.
2. საქართველოში ფრანგი ქებულმა ვახტანგ VI-მ, სხვა ცოდვებთან ერთად, უშუალოდ ჰერეთთან მიმართებაში, სამი შეცდომა ჩადინა. ჰარ-ბელქენის დეკურთი ტემები, სრულიად დიდსტრანიან ერთად, თავიანთი მარბეული რახშებთან, როგორც საქართველოს, ისე ირანის აღმოსავლეთ-ამიერკავკასიურ პროვინციებზე: შაქზე, განჯაზე, შამახაზე, შუშაზე (ყარაბაღის სომხურ მოსახლეობაზე) და სხვა სახანოებზე არდებულ-თავრისაშდ აწყობდნენ დაცემებს. მარცვა-გლეჯის გარდა, მოსახლეობას ხოცავდნენ, ატყვევებდნენ. ამიტომ, ირანის შაჰის მიერ საქართველოში გაგზავნილ ვახტანგისთვის მიცემული მთავარი დავალება ის იყო, რომ მას ბოლი მოელო ლეკ-პარაგთა თავაშეებულობისთვის და გაენადგურებინა კავკასიონის სამხრეთ კალაშებზე (ბელქენ-კაკაბეთის შორის) ახლად შექმნილი ჰარ-ბელქენის დეკურთი თემთა განადგური ბუნაგები, მკვრამ:
1. მან 1720 წ. გახაფულზე ქიხიქში მოსული ქართველთა ჯარი რამოდენიმე კვირა დგომა-ლოდინის შემდეგ უკან დაბრუნა ისე, რომ არ გადმოსულა ალაზანის გაილმა.
2. 1720 წ. შემოდგომაზე, ჰარ-ბელქენზე ლეკთა თემების მოსახლრეობა

მეორედი ჯარი, რომელიც თვეობით ქიხიქში იდგა, ლეკთა გაიძევრობით მორტყუებულმა მეფემ იხე უკან დააბრუნა ისე, რომ არც ალაზანი გადალახა და არც ბოროტების ბუნაგები. მოსპო. ამის საპირისპიროდ, შაჰის ხანი, რომელსაც შაჰისგან დავალებული ჰქონდა ლეკებთან ომში ვახტანგის დახმარება, მარტო შეიჭრა ჰარის ოლქში, მაგრამ სასტიკად დამარცხდა.

3. ეს გაუბედაობა ხდებოდა იმ დროს, როდესაც ირანის ცენტრალური ხელისუფლება, ავანულითა (მირ ვეისისა და მირ შაჰმუდის) დარტყმების შედეგად, ფრიად დაუკლებული იყო და ცოტა ხანში სეფიანთა პირსისხლიანი დინასტიის მმართველობა ავანულითა ხელით დაეშო კიდევ (1722 წ.).
4. წაქცეული ირანის ტერიტორიების მისატაცებლად აღდგნენ რუსეთისა და ოსმალეთის იმპერიები. ამ მიხნით, პეტრე I დაუკავშირდა ვახტანგ VI-ს, რომელიც აღვროივანებული შეუდგა პეტრესთან ერთად ირანზე ლაშქრობისთვის მზადებას. 40-50 ათასკაციანი ქართველთა ჯარი, რომელიც განჯასთან რამდენიმე თვე ელიდებოდა პეტრესა და მის ჯარს, რუსების მიერ დარუბანდთან ლაშქრობის შეჩერების გამო, უკან მობრუნებულმა ვახტანგმა უფრო მოკლე გზით და უფრო ბარაქიან საინფილთუე კი არ გამოატარა და ჰარ-ბელქენითა დეკურთი თემები კი არ დალაშქრა, არამედ განჯიდან თბილისისკენ, ქვემო ქართლზე და წითელ ხიდზე გამოვლით, საღებში გაშუშა.
5. მეფე ერეკლე II-მ გმირულად ითმა ხანგრძლივ, მაგრამ "გაღმა მხარის გამოსხნა-აღდგომის" საქმეს კედარ უშველა და დადილი-დაქანცული წაივდა ამ ქვეყნიდან...
6. კოლონიური საქართველოს დროსაც შეიქმნა ისეთი პირობები, როდესაც შეიძლებოდა ჩვენი მიწა-წყლის მომავ-

"კეთილი მეფის" სინდრომი, რომელიც შვა და რუდუნებით აღზარდა ე.წ. დამოუკიდებელმა პრესამ, როგორც ჩანს, იმსხვერპლებს თავის მშობელს

რისხული ბოიარბეითი, მუხლმეზე სოხეთი ევედრებთან შეგარდნაძეს - შეინდოს მისი ერთგული ტელეორატორი, რომელიც, თურმე, ხალხისთვის საჭირობოლო თემებზე ქადაგებს.

დღეს ე.წ. დამოუკიდებელ (და არა ოპოზიციურ) პრესაში საკმაოდ ხშირად იბეჭდება არსებული ხელისუფლების დანაშაულობათა მამხილებელი დოკუმენტებიც კი. და თუქცა ეს პუბლიკაციები, სულ ცოტა, ორი წლით დაგვიანებული მტკიცებულებებია იმ პროგნოზებისა, რომელსაც აკეთებდა საქართველოს პირველი პრეზიდენტი პუტჩამდე და მას შემდეგ, მაინც მისახალებლად, რომ კი-დაც ვისაც ხელი მოუწევდა სახელი-სუფლებო დოკუმენტაციითან, ააშკარა-ვებს მის დანაშაულებრივ ქმედებებს. მაგრამ ამ შემთხვევაშიც წინა პლანზე ჩნდება განტეკების ვაცის მარად აქტუალური ფიგურა, მაგალითად, ალექსანდრე კავსაძე, რომელსაც, რამაზ კლიმაშვილის მოწმობით, გაერო-ს დაუკარგა აუზახეთის პრობლემის მშვიდობიანი მოგვარების შესაძლებლობა იმით, რომ არ გაიტანა მის სესასზე "ეთიკური წმენდის" საკითხი. იქვე თამაში გახეთი არაორზროვნად გვაგონობინებს, რომ "შეგარდნაძეს" (დიდ პოლიტიკოსსა და დიპლომატს?) არ განუპარტეს ამ პრობლემის მთელი მნიშვნელობა. ასე და

ისავე კვირაში ოფიციალის ტელევიზიამ უშლ აიტაცა პარლამენტარის ეს ვითომდაც პერსონალური აზრი და წამოიწყო ოურიდოულად დასაბუთებული კამანია უდანაშაულობის პრესუმაციისა და სამოქალაქო უფლებების დამრღვევი პრესის წინააღმდეგ. საუქარლია, რომ დომინირებული საზოგადოებრივი აზრის შექმნისკენ მიმართული ეს ტელეაქციები გაგრძელდება მანამ, სანამ არ გაისმის მასების საერთო მოთხოვნა - ძირს პრესა!

საგულსხმია, რომ თავის დროზე შეგარდნაძისა და მისი ძალიან სტრუქტურების ხელმძღვანელთა მრავალრიცხვოვან განცხადებებს, რომლებიც, უდანაშაულობის პრესუმაციას რომ არაფერი ვთქვათ, სასამართლოსთვის წინასწარი მითითებისა და განაჩენის ხასიათის ატარებდა, დამოუკიდებელი პრესა, მეტწილად, მხოლოდ კონსტატაციას უკეთებდა. საკუთარი იდეის, პოზიციის, პრინციპის ერთგულება ხოი "მოვე ტონად" მიიწნევა დემოკრატიულ ურნალისტკაში!

ასე რომ, მუდამ თბიქტური და ნეიტრალური პრესა, რომელიც მხოლოდ ფაქტებს აღწუსხავს, შესაძლოა, ამ შემთხვევაშიც მის მიერ გამოთხრილი კატის მსხვერპლი შეიქნეს.

2 თავისუფალი საქართველო

306 პარტი ჩვენ, ვის გააპახსენლებით?

(დასაწყისი 1-ელ გვ.)

საქართველოს რესპუბლიკის ხელისუფლების ახერხებულმა კომუნისტურ-სოციალისტურმა მთავრობებმა (მათ ამ ხელისუფლება 70 წელიწადში ცალკულად 50 ათასიდან 200 ათასამდე ინგილო-ქართველებს, ავღურებს, წახურებებს, დიდებულებს, ლეხებს, თათრებს, თაღლშებს, ქურთებს და სხვათა ეროვნულად დამახინჯებისა და გაათარების საქმეს დიდ წარმატებებს მიაღწიეს!) არასოდეს მოუხიზვია ინგილოთა ეროვნული უფლებების დაცვა.

8. დედასაქართველოს საერთოდ მივსჯებოდა ვეცხე ვე, მუხლითი ქართველნი. არც ქრისტიანი ინგილოები ყოფილან საქართველოს ხელისუფლებაში მხრიდან ჰეიანური დახმარებით განებებულნი. მაგრამ II მსოფლიო ომის შემდეგ, 80-იანი წლებიდან ბოლომდე ყოველ წელს თუ არა, 3-4 წელიწადში ერთხელ ან ორჯერ მანც თბილისიდან მხოლოდ კახში, იმუთადა აღიბეგლეთი, აღწევდნენ ექსტრემისტები, ლეკთა-მონღოლები, კახის-ქრისტიანული პარტიები (რომელთაც კახის ხელისუფლები წინადად არ ღებულობდნენ, რათიდან ერეკებოდნენ ხომღე). საქართველოდან საინფორმაციო ჩამოხვედნა ქართველთა პროფესორთა, ან საინჟინერო ბრიგადამ კახის რაიონის ქრისტიან ინგილოებამდე რომ მიაღწიონ, აუცილებლად უნდა გათაროს ჯერ მუხლით ინგილოებით დასახლებულ ორი რაიონი: ბელქისა და საქათლოსი. სოფელი ალაბადი (ისტორიული ელსიხი), რომელიც საქათლოსი რაიონშია, მთელს საქათლოსი ყველაზე დიდ ისტორიული ქართული დასახლებაა. თბილისიდან კახის რაიონში მომავალი პროფესორი, ან ქართული ანსამბლი, ან, ან ალაბადში გაივლის გზად და, მერე, 30 კმ-ს გავლის შემდეგ, აღწევს ქრისტიან ინგილოებამდე.

9. ბოლო 5-6 წელიწადში, დამოუკიდებელი საქართველოდან აღარაინ ჩამოსულა წევრიანი, თუ არ ჩავთვით ბნ ვახტანგ რეჟიმის წევრებს, რომლებიც წინა დროს მთელი ინგილოებით ქრისტიან ინგილოების თათრებთან დაგვიძლია ახერხებულმა რესპუბლიკის საპარლამენტო დელეგაციის ან სხვა მომავალი თვითმართული პარტიების შექმნის ინიციატივა და მხედლობა ბაქოს ტელეგრაფებში თვითონ ადრე იქცევა და პროფესორულად მთავრდება ხელისუფლებიდან, არც რეჟიმისუფლის და არც სხვათა საინფორმაციო მომავალი ჩამოხვედნის შესახებ თბილისის ტელეფონის წინასწარ კონსტრუქციის არ დაუბრუნეს.

საინფორმაციო ქართული სკოლები და ინგილოთა მოწვევები არასოდეს ყოფილან საქართველოს განათლების ან კულტურის სამინისტროს ზრუნვის საგანი, ამ ბოლო დროს ე.წ. შევარდნაძის ახალი "გაბრუნება" გაუწინა. "მეთაურის" მაცალი ფიქრი ახლა ერთიან და შევიდომიან კავკასიას დასრიალებს თავს. ეს საკითხი დღეს იმდენად პოპულარულია, რომ ლაღის დაწვით ყველა სხვა თემა და პრობლემა! შევარდნაძის ყველა გამოსვლა, ყველა ინტერვიუ, ყველა შეხვედრა კავკასიას სურბით იქცევა და მოაგრდება.

საქართველოში უკვე მიერეკით დიდი პოლიტიკოსის მერ გაკეთებულ "მოწმინდულ ცახე სეხის გავარდნის" მსგავს განცხადებებს, თუკცა მანც მულეგარბით ველოდებთ ყოველ "სახეის" შედეგებს, რომელიც, სამწუხარო გამოსცდებოდან გამომდინარე, უთოიდ ახალ პრობლემებთან, ახალ უბედურებებთან იქნება დაკავშირებული. ხელისუფალთა ყოველ ნოვაციის შემდეგ წმდება ერთადერთი კითხვა - კიდევ რა ქართველები გველის, რა ახალი თავდაჯერებების გააჩნდეს ჩვენი ქვეყანა?

ასეა აქაქაბა... ამ ცოტა ხნის წინ განალებულმა კამპანიამ, რომლის კოლფორი სახელწოდება - "შევიდომიანი კავკასიის ომის" ბევრი დაწვევებითა გაითქვია ჩვენს პოლიტიკურ წრეებში. საქვეს ეს განლაგო, რომ შევარდნაძის მხედარ რეჟიმურთარში ეს თემა აქამდე არაოთ არ ფიგურირებდა, არამედ კავკასიის უბრალდ სიხეხეც კი "დევინოვალ აქტიან, ბოროტ საბრტყაიან" და ქვეყნის მტრობისთან იყო გაგიფეული.

საქართველოს დღევანდელი ხელისუფლება თავისი მალაქობით აღზევების პირველი დღიდანვე მთავრობად ახერხებდა საქართველოს და კავკასიის სხვა ხალხებს შორის არსებულ ისტორიულ ერთობას და "წრიდლოთიდან ამომავალი მისი ქვეყნისკენ" თვალმომართობილი - "ველურ კავკასიის" ყველაზე სამაში და სასტიკ მტრად უსახავდა ქართველობას. მმართველი რეჟიმის პროპაგანდა ბოლო წლების განმავლობაში სწორედ ამ ერთობის წინააღმდეგ იყო მმართველი და დიდ რუსეთთან მჭერი კავშირის აუცილებლობის აგიტაციის კვადეკვად მხადდებოდ საქართველოს დაბრისბრება კავკასიასთან.

ამ ომზე სესხავთურად აღედგინა საქართველოს მმართველის ახალი ინიციატივა ერთობის, შევიდომიანი კავკასიის წამოცდვით მნიშვნელობის შესახებ. "ეს ინიციატივა მაშინ საბოლოოაქნით, როცა ამისთვის სადავო მთქოვდა, როცა მთელი კავკასია, მისი სახელმწიფოები და ხალხები მსოფლიოს ყურადღების ცენტრში მოექცა" - განაცხადა ე. შევარდნაძემ. სწორედ ამ განცხადების შემდეგ გაირკვა, რომ მმართველ ინტელიგენტთა რამდენიმე ჯგუფის გარდასტრებული ყოფილა, ატენილი ათოიდე დიდი ადრე კავკასიის ერთობის საკითხებზე, მხოლოდ უკერტურა იყო ე. შევარდნაძის გამოსვლის წინ.

განსაკუთრებით კი, ამ ბოლო 5-6 წელიწადში მიგვივსწებს ყოველმხრივ. ამ კითარებაში, ორი თვის წინ ჩვენთან გაურცვლად სხები საქართველოს რესპუბლიკის ეროვნებათა შორის ურთიერთობის და ადამიანის უფლებათა დაცვის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარის, ბნ ალ. კაცასის და სხვა თვითმართული პირთა ჩამოსვლის თაობაზე - ისინი ინგილოთა ბეგით არიან დაინტერესებულნი. ბნ ალ. კაცასი რეჟიმისთვის თხოიბისგან განსხვავებით, ახლა ჩვენ წინასწარ ვიცოდით, რომ ბნ ალ. კაცასი ახლო მომავალში ალაბადში ჩამოვიდოდა, ამიტომ შესახვედრად მოვექმადით. გულის ფინცკლით ველოდებოდით მონატრებულ სტურებს საქართველოდან, მაგრამ გაგვიგონა... ამ ათაც გამთარეს დაგვიგნებზე, გადადებზე ბელქისა და საქათლოსი რაიონები, გათარეს დაბა ალაბადზე (მაშინადაც ინგილოთა დასახლება) და კიდევ 30 კმ-ის გავლის შემდეგ კახში, ქრისტიან ინგილოებთან მივიდნენ! რას იხამ, ტრადიცია ვრტყლებდა.

ყოველივე ამის შემდეგ, განა შეუძლია ალაბადის მხარის ქართველობის იმედის თვლით შეხედის საქართველოს? რა თქმა უნდა, არა. ძალიან შეუგნებელი უნდა იყო, რომ საკუთრების განსხვავებაში ვერ მიხედს, - ის არ გვიკლის თავის შევლად და მოუერების დირხად. შეუთხვევითი არ არის, რომ ასერბიანის ხელისუფლების ასიმილტორულ-მანოურქისტულ-მანის ლამისტურ ნაწილს დიდი ხანია აღარ მივანინებთ ქართველებად, ან ინგილოებად მანც - გეინინებებს, ახდენს ჩვენზე სუბსქელებას, გვეუბნება: "მერე რა, რომ ქართულად დაბარაკობთ, თქვენ მუხლიები ხართ, ამიტომ, ახერხებულნი ველებიც ხართ და მიუშით საქართველოზე ფიქრს, დახურეთ ექ ქართული სკოლები და სხვა" ლოგოკურია ხომ?! როგორც ყველაზე ჩვენი პარტიონი გვერდება, მაგრამ სხვ არის ეს პარტიონი? "ახალი პარტიონი" კი დიდი ხანია მხად არის, თუ ჩვენ მის მოთხოვნებს შევასრულებთ, გვეპარტიონის ოცე, როგორც "თავის საყვარელ შეილს საყრელი მუხლისიგან"!

ამგვარად, თუ ცოტა ხანში ჩვენთან მართლად დაიხურება ქართული სკოლები, ეს, ძირითადად, იქნება საქართველოს თვითმართული ხელისუფლების წევრს მართლად დაკავებული არასენიოვული და დოკუმენტული მოქმედების შედეგი.

10. საქართველოს ორქულუსიგანი მონახლებობა, რომელსაც, მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში თავიდანვე უარით ეკონომიკური და კულტურული შედეგები მიიღწეოდა და დღემდე სარგებლობს ამ შედეგებით, კვირამ

ორჯერ ან ერთხელ მანც ტელევიზიონიდან (5-10 ქვემო ქართული თითარი) ბაქოელ მანქურებელს უამბობს "ქართველია ხელში თავიანი უბედურებაზე". დაბარაკობენ საათობით, ასეთივე ყაღბი ინფორმაციით გამოდინ რადიოთი, ბეჭდავენ წერილებს ჟურნალ-გაზეთებში და სხვა მხრეა.

სამაგეროდ, ახერხებულნი შევს ბედნიერ ყოფაზე" საქართველოს მოსახლეობას რომ რამე გამცნოთ, ერთხელაც არ დაუბობთ ჩვენთვის ტელევიზიონი, რადიო ან ჟურნალ-გაზეთები, მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ, ინგილო ქართველებს, ჩვენსავე მშობლიურ მიწაზე 1920 წლიდან წართმეული გავსეს ეკონომიკური და ეროვნულ-კულტურული განვითარების ყოველგვარი პირობები...

11. 1960 წელს, ჩვენი საზოგადოების აქტიური ნაწილის გადაწყვეტილებით, თბილისში საბუშოდ და საცხოვრებლად დარჩენილ ჩვენს თანახოფელს, ალაბადელ დიდა დათუაშვილს, როგორც ეროვნულად მოქმედ და აქტიურ ახალგაზრდას, დაეკავა ჩვენი და საქართველოს შორის შუამავლობა. მან ეს მისია ვერ შეასრულა იმიტომ, რომ საქართველოს ხელისუფლების არც საგარეო და არც საშინაო პოლიტიკის საგანი არასოდეს გამხდარა ჩვენი პრინციპები (თუ არ ჩავთვით ზვიად გამსახურდიას ხანმოკლე ეპოქას).

ძალაუხებურად გვებადება ასრ: "ახალი ნათობის ხახის მსხვერპლი ხომ არ კვდებით?" თუკცა, ესეც რომ არ იყოს, განა საქართველოს ხელმძღვანელობა გაუწევს ჩვენს ხალხს იმ დამარების თუნდაც შეთხედს, რასაც ახერხებულნი რესპუბლიკა ტრადიციალად უწევს საქართველოში მცხოვრებ თურქულენოვან მოქალაქეებს: ბორჩალოს, თარაქაშის, ყახაშის, კარაფანის თურქული ტომების წარმომადგენლებს.

მაგრამ, იმ ქვეყანაში, სადაც იდევს და ლეკების გულისთვის ქართველი ხალხით კვავს ქართველს, ბოლომდე მოშლილია სხებთა, უფროს-სუცროსობა, დედა-შვილობა (სახალხოდ იგინებია - "ჩემი დედა..."), სადაც ქართველთა ახალგაზრდად შეიძლება ავიროს და სკების კიდევაც ქართველი ქალი, კლასობრივი დიფერენცირება სწრაფი ტემპით ხდება, ნაბარც-საქურდალთი გასდინებული ერთი შუკა ქართველობა მთელი მსოფლიოს და ამ ვითარებაში, რა თქმა უნდა, ვერაინ მოივლის ჩვენი, ვინ ვართ ჩვენ, რა წარმოვადგენთ, ვის გაუახსენდებით?!

ს. აბულაშვილი, უ. სამედიცინა-მულაშვილი), ლ. შახანოვა (ქვემო-სილი), მ. აღმბეგოვი (ქვემო-სილი), დ. ჯაფარიანი (აშშ-ში), ს. გვლიანი (ქვემო-სილი), მ. მუსიკვი (დათუნაშვილი), ს. რაშიდოვა (დათუნაშვილი), ბ. ველიანი (შაქარაშვილი)

სულ 39 ხელმოწერი

1970 წელს დიდა იაბონებდა მწერალმა იაკო მთაბრანემ თანამოზრის თანხლებით სცადა წინ აღდგომოდა იმპერატორის გადაწყვეტილებას - გაეუქმებინა იაბონის ეროვნული არმია და დაეკრებინა მხოლოდ საიმპერატორო გვარდია. მან პატიმრობაში აიყვანა გენერალ-ლეკტი და სიცივით მართათ თანამემამულეებს, რომ ეროვნული არმიის გაუქმება საფრთხეს შეუქმნიდა იაბონის სახელმწიფოებრიობას. ჯარისკაცებმა არ მოუხინეს. გაწვილებული მწერალი უკან შემობრუნდა, გენერლებს გათავისუფლება ბრძანა და, სამხრეალოა წესის მიხედვით, სარაკიროთ დაბრუნდა სიცოცხლე.

ეროვნული ჯარის, როგორც ქვეყნის სახელმწიფოებრიობის გარანტის, შექმნის აუცილებლობა ყველა იმ ეროვნული მოდევანის მოთავარ ამოცანას წარმოადგენდა, ვინც მისნად ისახავდა თავისუფალი და ძლიერი ქვეყნის მშენებლობას. ისტორიული მავალითები ცხადყოფს, რომ დამოუკიდებლობის შენარჩუნება ეროვნული არმიის არულის პირობებში პრაქტიკულად შეუძლებელია. მით უმეტეს, ძლიერი იმპერული ექსპანსიის პირობებში. ჩვენთვის პოლიტიკური და სამხედრო წარმატებებიც მოხდებოდა ეროვნული ჯარის არსებობას ექსპანსია და ცხადყოფს ამ სიტყვების ჭეშმარიტებას.

ეროვნული ხელისუფლების დროს სა-

გვარდის გაერთიანებულ, ეროვნულ-ინტოთი აფხაზთა კოლექტივით შედგებოდა. თუკცა, ეს მცდელობაც უშედეგო აღმოჩნდა. გვარდია კვლავ ორი დარჩა და ცხენისწყალზე გამართული ბრძოლების გარდუვალბაც უფრო გამოიკვეთა, მით უმეტეს, რომ შევარდნაძის თხილეთი, რუსეთი უკვე დიდა ჩაერია ამ კონფლიქტში.

კანონიერი გვარდის ბედი და მომავალი ექვემდებარება. იგი თანდათანობით პრაქტიკულად დაიშალა ისე, რომ საკუთარი ფუნქცია ვერც კი შეასრულდა - ვერ დაიცვა კანონიერი ხელისუფლება და პრეზიდენტი. მერე მხრზე, ადგილობრივი მოსახლეობის თვალში იგი დარჩა როგორც საზოგადოთი და დისციპლინირებული სამხედრო შენაერთი, რომელმაც თავის დროზე პრაქტიკულად დაიცვა ხუნტისგან აწოკებული დასავლეთი საქართველო.

კანონიერი გვარდის ალტერნატივად შეიქმნა რუსი სამხედროების მხარდამარ მებრძოლი შეიარაღებული ფორმირება, რომელიც რუსეთის ტანკებით თვპირედულ ქართულ ტერიტორიებს დაუბრკოლებლად და წარმატებით ძარცვავდა აფხაზეთში განცდილი მარცხის ხარჯზე და მას ადრე თუ გვიან მაჰუსს მოსოხოვდნენ და გააუქმებდნენ, როგორც კრიმინალურს და დამარცხებულს.

დღეს ეროვნული გვარდია პრაქტიკ-

ხარბირი, როგორც რეჟიმი გომოზოზ

ქართველოში გაიშალა მხადება ძლიერი არმიის ჩამოსაყალიბებლად. პრეზიდენტი მითითებდა და ძალისხმევით, პრაქტიკულად უმხიმეს პირობებში, შეიქმნა ეროვნული გვარდია, რაც მომავალში ძლიერი ქართული ჯარის გარანტი უნდა გამხდარიყო. ეროვნული გვარდის დაშლის და დისკრედიტაციის მცდელობა ჯერ კიდევ ეროვნული ხელისუფლების არსებობის პერიოდში დაიწყო. ხელმწიფრად მოწიფობილი განხეთქილების საფრთხეზეა აგი ორ ნაწილად გაიყო, თუკცა გვარდის დიდი ნაწილი პრეზიდენტის ეროვნული დარჩა, მერე, გაცდებით მტერი ნაწილის შევება კრიმინალური ბანდებისა და დაჯგუფებების ხარჯზე მოხდა.

ასე შეიქმნა ორი შეიარაღებული ფორმირება - ერთი კანონიერი, მერე უკანონო, ხოლო მათი დაპირისპირების გზით ორივე მხარის მოსბობა და დისკრედიტაცია იმპერული რეჟიმის მოთავარი მოსახი გახდა.

გვარდიად წოდებულ შეიარაღებულ კრიმინალურ ბანდებს ამოფარებული რუსული სამხედრო ძალა მარტოვად დაუპირისპირდა დასავლეთ საქართველოში დისლოცირებულ კანონიერი ეროვნული გვარდის ნაწილებს და ქართველი მოქმედების სოციალურებს არუნად დასავლეთ საქართველო აირჩია.

მოსალოდნელი სიხისიდვრის თავიდან აცილების მიხნით, პრეზიდენტს არაერთი მიმართვა გააკეთა, სადაც მოუწოდებდა ხუნტის სამსახურში ჩამდგარ გაბრტყებულ მებრძოლებს არ დაბრუნებოდათ პრეზიდენტისთვის მიცემული ფიცო და შეერიებოდნენ კანონიერი გვარდის ნაწილებს. თუკცა, შევარდნაძის რეჟიმის მერე ამოქმედებული პროპაგანდა პრეზიდენტის თხოვნაზე უფრო ძლიერი აღმოჩნდა.

გვარდის გაერთიანების მცდელობა ხუნტის მხრიდანაც არსებობდა, თუკცა, იგი რადიკალურად განსხვავებულ მიზნებს ისახავდა - გვარდის გაერთიანება, მისი შეეგანა აფხაზეთში წინასწარ გაყიდული ომის მოტეით და მისი ფისკური და მორალური განადგურება. ამ გეგმას წინ აღუდგა პრეზიდენტი საქართველოში დაბრუნებით და სცადა

უნდა აღარ არსებობს. შესაბამისად აღარ არსებობს ქვეყნის მოსახლეობის დაცვის არაიარო გვარანტია. სამაგეროდ, არსებობენ იმპერული სამხედრო მეთოდითი გაწერხილი "ალფა" ჯგუფები, რომლებიც იცავენ არსებული ხელისუფლების უმწირობას, არბევენ მშვიდობიან მითრეცებას და მანოუქტაციებს, ატერორებენ მოსახლეობას და სიღბებოთა და ატრომტებობს, თბილისის ქუჩებს მოფენილად, ასხენებენ საზოგადოებას, რომ მოჩმოდება ას-ბრთადერითი, "პროფილეგიაა", რომელიც თავის მოქალაქეებს მოუპოვა დემოკრატულმა რევილუციამ.

ამისობაში სასამართლო განაჩენს უსაღებს კანონიერი ეროვნული გვარდის ხელმძღვანელების და მათ "დევილოგებს". სამწუხაროდ, ამ უკანონო სასამართლო პროცესებს ჩვენს დარბედ და დამინებულ საზოგადოებაში განსაკუთრებული აუთოტაკი ვერ შემოაქვს. კონფორმარ აზროვნებას მინეველ ადამიანებს ჰგონიათ, რომ დღეს, შარმანდელოთი, ქუჩაში ხალხს რომ არ ხიცავენ, გასაცრებული პოლიციური რეჟიმის დასახურება, ამიტომ შესაბამისად კმაყოფილია. ის კი ავიწყდება, ვისი იარაღითა და მითითებებით მოქმედებდნენ აწ უკვე ისტორიად ქვეული კრიმინალური ფორმირებები.

ერთ-ერთ ინტერვიუში ჯაბა ოსელიანი განაცხადა, რომ საჭიროების შემთხვევაში "მხედრობის" ფუნქციონირება და არის ამაში ჭეშმარიტების მარცვალი, რადგან როგორც "მხედრობის", ასევე არსებული ხელისუფლების სამსახურში ჩამდგარი ყველა შეიარაღებული ფორმირება საკუთარ თავს არ ეკუთვნის და მისი არსებობაც მმართველი რეჟიმის მოთხოვნებზეა დამოკიდებული.

ჩვენ კი, ჩვენი მხრივ, გვწამს, რომ ადრე თუ გვიან საქართველო შეძლებს იმპერული კონსტიტუციისგან თავის დაღწევას და საბრძოლო დირსების შენარჩუნებით შექმნის ჭეშმარიტ ეროვნულ გვარდიას.

ქეთევან ქურდოვანიძე

პოლიტიკატორები ნუგზარ მოლოდინაშვილი, ზვიად ძიძიგური, ჯამბულ ბოკუჩავა, ვახტანგ კობახია
წრფელ თანგრძობას უცხადებენ საპარტიოში მყოფ ქართველ მამულიშვილებს გედევან და პეტრე გელბახიანებს მამის და ბაბუის

აკადემიკოს პეტრე გელბახიანის გარდაცვალების გამო
"თავისუფალი საქართველო" რედაქცია უერთდება პოლიტიკატორთა სამხმარს და თანადგომას უცხადებს გარდაცვლილის ოჯახს.

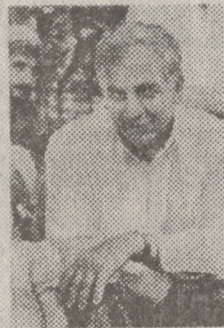
ნუგზარ წიკლაური

KONSTANTIN GAMSACHURDIA
SWIAD GAMSACHURDIA

თავი მეხამე
დისიდენტობა
(გაგრძელება)

თუ თავის გადარჩევით 1972-85 წლების საქართველოს დაგერმება მოაბეჭდილება, რომ მაშინდელი კომუნისტური ხელისუფლების ერთგვარ პროგრამა - მაქსიმალური წარმომადგენელი რუსული პოლიტიკის მთელი მოსახლეობის ტოტალური ჩაბმა უშიშროების კომიტეტის ინფრასტრუქტურაში. პროგრამა ვრცელდებოდა მუშა-მოსახლეობა ფუნაზე, გლეხობაზე, სამართალდამცვე ორგანოებზე, კულეხაზე, ინტელიგენციაზე. თვით სულით ხორცადმდე ჩეკისტებს - ძვირისკის, იაგოდას, ბერიას გულში არ გაუვლიათ ამგვარი ზრახვა. ამაღაც, 70-იანი წლების საქართველოს კომუნისტური დიდური მარულაცი უნიკალური მოვლენაა. იგი ამ პროცესს ცინიკურად უწოდებდა "პროტექციის სოციალიზაციას".

პროტექციის განსაკუთრებულად, კომპარტიამ გამადა მუშაობა ინტელიგენციის გარეთ ფუნებს შორის. ცარიზმის ხანაში ცენტრში "ინტელიგენცია" იგულისხმებოდა განათლებული სოციალური ფუნა, რომლის სათავეში ლიტერატორები იდგნენ. ამ ფუნას მიეკუთვნებოდნენ ფილოსოფოსები, მეცნიერები და ხელოვნების ცველა დარგის წარმომადგენლები. ინტელიგენციის დიდი უმრავლესობა სასტიკმა პოლსევიკურმა რეჟიმულმა გააზადგურა. საბჭოთა ხელისუფლებამ გადაწყვიტა მათთან ურთიერთობა თავისი მიზნების შესაბამისად წარეგრათა. წლების ხანძილზე კომუნისტური ინტელიგენციის კულტურის მექანიზმები მორალური ელემენტებისგან წმენდნენ. ხოლო ამ ნაწილს, რომელიც შხად იყო პარტიასთან თანამშრომლობისთვის, პრივილეგიის ანიჭებდნენ. ამ პოლიტიკის შედეგად შესაძლებელი გახდა, რომ ინტელიგენციის წარმომადგენელი გამხდარიყო პარტიის ან სულაც მთავრობის წევრი. ამ ახალმა სოციალურმა წარმონაქმნა მალე მიიღო "ნომენკლატურული ინტელიგენციის" სახელწოდება.

შეგრძნობის მიერ "წმენდას" და "მოხსნის პრივილეგიების" მეთოდის გამ-

კონსტანტინე გამსახურდია

ზვიად გამსახურდია

დისიდენტი - პრეზიდენტი - მოწამე

(წიგნი იბეჭდება მცირე შემოკლებით და ავტორის უფლებებით)

თემატიკა უსვედოდისდენტობის ახალი სახეობის წარმოქმნას დაულო საფუძველი. პოლიტიკის და ადმინისტრაციული გერმანიის მრავალპარტიული სისტემა საქმით გამოცდილებას იძლეოდა, რომ საბჭოთა კავშირშიც დაეშაო მანამდე ტაბუად დებულ თემებზე მსჯელობის პრეცედენტი, რა თქმა უნდა, გარკვეულ ფარგლებში. უსვედოდისდენტობის ამით გაზა გაეხსნათ "საკუთარი მოსახლეობის" გამოსათქმელად, ხოლო თუ ისინი პარტიის წევრები იყვნენ, აზრადაც არ მოსდითოდათ მისი რიგების დატოვება. ამ ფართომასშტაბიან იფუნორულ მანევრში ხელისუფლების ზოგიერთი წარმომადგენელიც მონაწილეობდა. სახელგანთავსებელი მხოლოდ რამდენიმე შეგრძნებას, კონსა და თეატრის რეჟისორს იცნობდნენ. განსაკუთრებული სახის პრივილეგიას წარმოადგენდა სახელმწიფო აგარაკებით სარგებლობა, პოლიტიკურ-ისტორიულ არქივებში თავისუფალი შესვლა და სახელმწიფოს ხარჯზე დაუბრუნებელი მოგზაურობა სახელგანთავსებელი.

კომპარტი დისიდენტების ხეგრი პატიმრობა და გადასახლება იყო. ხანდახან მათ დასავლეთში დაბრუნებულ საბჭოთა ჯაშუშზე ცვლიდნენ, რაც ამკარდა, რადგან მოქალაქეობის უფლების ჩამორთმევასთან იყო დაკავშირებული. საქართველოში საბჭოთა სისტემის პრინციპული მტრები უსვედოდისდენტების მიერ შეშლილ დონ კიხლტებზე, უარეს შემთხვევაში კი, პირობებში იყვნენ უარესობაში.

მოგვიანებით შეგრძნებად ამტკიცებდა, რომ გორბაჩოვზე ადრე დაიწყო პერესტროიკა, რაც სწორედ იმით იყო მიტვირთული, რომ ზოგიერთ არასაშიშ "ომონენტს" მოქმედების თავისუფლება მისცა. ის ამკავებდა, რომ საქართველო აქცია სანიშნულ დაბრუნებულად, სადაც მკვიდრი მოსახლეობისგან "სოციალისტური ინტერნაციონალიზმის" ერთგულ წევრებს ავადიებდა. ამ ფრაზაში ამკარდა იკვეთებოდა მისი სოციალ-დარეინისტრული შოვინიზმი. სტატისტიკური მონაცემებიც ნიშნავს ხელს, რომ გაკანტური ადგილების დაკავებისას შესაშური პრივილეგია ენიჭებოდა არაქართველ მოსახლეობას, ხოლო სოციალური დასჯის განაჩენი უმეტესად ქართველ პატიმრებს ეხებოდა. ამასთან, ადგილი ჰქონდა ადამიანის უფლებების უხეშ დარღვევებს, რაც ახალ კონსტიტუტურ სიტუაციის ქმნიდა ან ძველ დაპირებებს ამტარებდა. ასეთ სოციალურ გარემოში უწევდათ მერბ კოსტაგასა და ზვიად გამსახურდიას ადამიანის უფლებების დაცვისთვის ბრძოლა.

ისინი "საქართველოს გუშაგში" ახელდნენ შეგრძნების მაქსიმალისტებს. ერთი კორესპონდენცია ეხებოდა ჯალალის - იური ცირეკიძის ხეგდრის, რომელიც დაბრუნებულ სულიგონობის გამო, როცა ედუარდ შეგრძნებად ჯერ კიდევ შინაგან საქმეთა მინისტრი იყო. ცირეკიძეს განემარტა, რომ ისარგებლებდა გარკვეული შედეგებით, თუ ძალისმიერი სტრუქტურების სამსახურში ჩადგებოდა. მან თანხმობა განაცხადა. ცირეკიძის მოვალეობას წარმოადგენდა ძალისმიერი მეთოდებით პატიმართაგან ცვლი ადარებების მოძიება. მის მსხვერპლად იქცნენ ე.წ. სამეურნეო ხასიათის დამსახურები, ანუ, როგორც მათ უწოდებდნენ, "ზონაისტეგენიკები" - ხელისუფლებისთვის არასურველი პირები, რომლებიც უმეტესწილად უდანაშაულონი იყვნენ. "მართლმსაჯულების" ახალგაზრდა მსახური, რომელიც ფიზიკურად სკამოდ ძლიერი იყო, იოლად ჯაბიდა თავის მსხვერპლს და მანამ არ შეეშებოდა, სანამ ყველაფერზე ხელს არ მოაწერინებდა. ასე გაგრძელდა ერთხანს, მისი დამკვეთები გონივრულად მოქმედებდნენ - თავიანთი დანაშაულებრივი ქმედების მოწმეებს დროთა განმავლობაში თვითონვე ანადგურებდნენ. ამრიგად, ცირეკიძის დროც დაგდა. მასაც მოუწია პასუხისგება "არაადამიანური მეთოდების გამო". მაგრამ მისედა გაუთვალისწინებელი რამ: სანამ ცირეკიძის სიცოცხლე გამოასალმებდნენ და საბუდამოდ დადგუშებდნენ, მან საქმის დაკვეთითა გვარები თქმში ჩაწერა. სასამართლო პროცესი ღია წესით მიდინარებოდა და ამგვარად ზვიად გამსახურდიას საშუალება ჰქონდა თავიდან მოღმდეგ თვალყური ედევნებინა ამ საქმისთვის.

"საქართველოს გუშაგში" შესაძლებელი იყო ცირეკიძის ხეგნების გაცნობა: "წნობით აღჭურვილი ლეუგავს, მისი ძმის და ასევე შეგრძნების ბრძანებით, ჩემთან გამოიხატა თბილესი რომანსეუკი - მიწათმწყობის ბიუროს მუშაკი, ლეუგავა, სვიმონიშვილი და სხვები დამხილდნენ, რომ გამათავისუფლებდნენ, თუ ამ შემთხვევას მოკვდებოდა ხელს. ამის თაობაზე შეგრძნებამ პირდაპირ მომცა სიტყვა. მთელი ჩემი ენერგია მოვახმარე ამ საქმეს. კვლავი-ავებოდი ენუქიძეს, ვასხენებდი, რომ ჰგავდა თჯახი. საბოლოოდ ძველი ხეგნება გადააიქმევინე და ვაიძულე ყველაფერი ელიარებინა".

თჯახის ხეგნება ამ კონტრესტში ამკარა მუქარას ნიშნავდა: თუ თბილესი ხელს არ მოაწერდა ყველაფერზე, რასაც მისგან მოთხოვდნენ, მისი თჯახის წევრებს ეს ძვირად დაუჯდებოდა.

ქვემოთ მოყვანილ ნაწილში "საქართველოს გუშაგში" აღწერილია მეთოდები, რომელთა გამოყენებით უბედურ "თბილესები" აიძულებდნენ კალბ ხეგნებზე მოეწერათ ხელი: "45-ე საკანში აგენტმა ადვოკატმა შეიძინა სცემა ებრაველი მისხელაშვილი თბერძუშაკის - პანილოვის პრძანებით. 44-ე საკანში ორმა აგენტმა სცემა და საპარსი ბრიტეთი დაჭრა თბილესი დათუხანი. 37-ე საკანში აგენტმა უსუბიანმა პანილოვისა და სვიმონიშვილის მითითებით სცემა თბილესი - ვალერი კუხანიძე, რომელიც ხისხლს ანთხედა და საბოლოოდ ციხის საავადმყოფოში გარდაიცვალა". საქართველოს ციხეებში პატიმართა წაბების ფაქტები ასევე შეგინდათ იხილოთ ლედილა ალექსევეას წიგნი "The History of Dissidents in USSR" (1984).

"საქართველოს გუშაგში" განწდა სტატისტიკური ეკლესიის მრევლის უფლებების თვითცალკური შესწავლის თაობაზეც. საგანგებოდ გაწვრივინილი კომკავშირელები, პარტიის აქტივისტები და პოლიციელები ეკლესიის წინ უდარაჯებდნენ მრევლს, აბატონებდნენ მორწმუნეთა მთელ ჯგუფებს, უბრძოლველ ყოფილას, ახალგაზრდებს და სანამ წირვა-ლოცვა არ დამთავრდებოდა არ უშვებდნენ. ისინი ადრისგანვე აპყავდათ, როგორც რელიგიის მიმდევრები და მათ შესახებ ინფორმაცია მიწოდებოდა. სადაც ჯერ არა.

"საქართველოს გუშაგში" არც ძეგლითა და ციხის საკითხები დარჩენილა უსვედოდისდენტობა. იბეჭდებოდა წირვები, რომელთა ავტორები მითხოვდნენ, რომ შეწვევითილი თბილესი ტაძრების გამოყენება სამხედრო კარჯიშების დროს საშიხე თბილესებდა.

გარდა ამისა, ავწო სოლენციცინის, სახაროვის, აბლრისის ნაწარმოების გამოქვეყნების საქმე; დაიბეჭდა "მიმდინარე მოვლენების ქრონიკები", სოლენციცინის "ინტერვიუების ნაკრები" და სტატისტიკური კრებულები "ИЗ ПОД ПИХИ". ამ საქმიანობის შესახებ ზვიად გამსახურდია წერდა 1994 წელს მოსკოვში, რუსულ ენაზე გამოცემულ სტატისტიკური კრებულში "კავშირებითა დილემის წინაშე". ის აღწერდა, თუ როგორ თავისუფლად დადიოდა მერბ კოსტაგასთან ერთად 1975 წლის დასაწყისში მოსკოვის ქუჩებში. ამ დროს კი ხელნაწიბი სოლენციცინის "არქივულაგ-გულაგის" ახალდაბეჭდილი ეგზემპლარებით ჰქონდათ სახე, რომელიც დანიშნულების ადგილზე უნდა მიეღნათ. აქვე უნდა თქვას, რომ ამკვარი ლიტერატურის გავრცელება შეტად საშიში საქმე იყო. ასეთი წიგნის ერთერთი გამხრეკელობა სასაგალითოდ იქნა დასჯილი. მის 15 წლით თავისუფლების აცკვეთა შეხალა.

უშიშროების კომიტეტი ვერავრითი მიხედა, როგორ განწდა ეს ნაბეჭდები, რადგან ყველა სტაბა სახელმწიფოს დაქვემდებარებაში იყო, ხოლო სადღესღესი სამსახურის ყველაგ ჰგავდა თავისი ჯაშუშები. მაგრამ გამსახურდიამ შეტად რავინებოდა თვადის ასახვევი მანერა მოიგონა, რასაც ასევე ეუვეტურად იყენებდა 1977 წელს "მაცნეს" არალეგალურად გამოცემის პროცესში. ხიშილეს წარმომადგენელ რიგორც თბილესურ-

რი მანქანების ფართო გამოყენება, აქვე ყდების დაკავშირებული სირთულეები გამსახურდიას მეუღლემ - მანას ცილის დამ - ლედილა და მერბ კოსტაგითავე.

უშიშროების კომიტეტმა ამ საქმის თვის შესახებ ინფორმაცია მხოლოდ ზვიად გამსახურდიას დაბრუნების შემდეგ მისი დაკითხვების შედეგად მიიღო. გამსახურდია იბეჭდებოდა იყო, თუ დაეცვა ერთი დაბრუნებული მბეჭდავ ხეგნებისგან, რომლის დროსაც მან თვისი დამკითხველები მცდარ გაზაზე დააყენა, კითხმ რაიმე მნიშვნელოვანს აუბოდა.

სადღესღესი სამსახური კარგა ღუმოქმედობას იწენდა ქართველ დისიდენტთა საქმიანობის მიმართ. ამ "ღმობრებას" რთული, კომპლექსური საფუძველი ჰქონდა. ჯერ ერთი, საქართველო ვეუტებოდა მდგომარეობა იყო შექმნილი - დაახლოებით 25 000 ახალი პარტიის იჯდა ციხეში. ხშირად ადგილი ჰქონდა ხეგნებისგან აქტებს, სხვადასხვა სასაბოტაჟებს, ცეცხლის გაჩენას ფაბრიკებში, ასაფეთქებელი ნივთიერების გამოყენებას. ზოგჯერ პირდაპირ მთავრობის სახლის წინ, დანაშაულებს მაშინვე აბრძობდნენ და სიკვდილით სჯიდნენ.

მეორე, არანაკლებ მნიშვნელოვანი იყო თვითონვე ფაქტორი იყო კონსტიტუციური გამსახურდიას ავტორიტეტის უკვე საკმარის მოხუცებულობა. ლოგინ იყო ჩაგარნილი და შვილის დაბრუნება უთუოდ ბოლოს მოუღებდა. უშიშროების სამსახურისთვის სათავი იყო რომ ეს აბავი მოსახლეობის რეაგირეგარემე არ ჩაივლიდა და ამიტომ თბილესებდა ზვიადი კონსტიტუციის შესამე, და, ალბათ, ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორის წარმომადგენელი ზვიად გამსახურდიას ურთიერთობა ალექსანდრე სოლენციცინთან, რომელიც იმ პერიოდში უდიდესი პოპულარობით სარგებლობდა საქართველოში.

როდესაც კონსტანტინე გამსახურდია თავის ბუნებრივი სიკვდილით გარდაიცვალა (დიდებულ დაკრძალვას უწევს), ზვიად მანც კარგა ხანს დაუპატიმრებიათ, თუმცა უმუშევარი მონწილე, უნივერსიტეტი დოცენტისა და იდეალგარვა და მწერალთა კავშირის დანაც გაირიცხა.

გერმანულიდან თარგმნილი
თამარ იაშვილი

გაგრძელება იქნება

"თავისუფალი საქართველოს" რედაქცია სამხმარს უცხადებს დევიდობაში მყოფ საქართველოს კანონიერ მთავრობის ვიცე-პრეზიდენტ გურამ ასანის დედის

ცუვა კაკაბაძე-აბსანდის
გარდაცვალების გამო

TAVISUPALI SAKARTVELO

(FREE GEORGIA)

No9 (in brief)

19 - 25 March 1996

The Witnesses
Come Armed to
the Supreme
Court

On March 13 a very noteworthy event took place in the hall of the Supreme Court. The investigator of Sagarejo Regional Prosecutor's Office Mr. Mamuka Zirakishvili, who was summoned to the court as a witness in one of the ongoing cases, in the presence of numerous witnesses took out the gun and threatened the father of one of the defendants, the officer of the Armed Forces of Georgia, deputy Commandant of the Ministry of Defense Mr. Temur Cherkezishvili.

The Court Hearing started a week

ago. Mr. Zirakishvili as an investigator of the Case at its initial stage, was summoned as a witness. After giving his testimony he had an argument with the father of the defendant, in the course of which Mr. Zirakishvili took out the gun from the pocket.

"Whenever I enter the Court building" - said Mr. Cherkezishvili - "I am always searched and this is only natural. Though I am an officer and have the right to wear a gun, I obey to the existing rules. However, I would like to know, how did Mr. Zirakishvili manage to appear in the hall with his gun in the pocket?"

This question seems pressing to us too, especially as considered on the background of the strict attitude practiced by the police in relation to those who show the wish to attend the ongoing political trials. It should be expected that after this incident the defense of the Supreme Court will search the supporters of the overthrown authorities with even

greater vigor to compensate for this little mistake.

The Warranted
Murder in Mestia

"OMON" (Police Detachment
of Special Destination)
Successfully Replaces
"Mkhedrioni"

As it became known to us, on March 15 in the village of Becho of Mestia region was buried Mr. Merab Kvitsiani, born in 1974, who had died as a result of being brutally beaten, in the prison. He was a third year student of Tbilisi Humanitarian-Economy Institute and never was a member of any armed formation. Irrespective of this fact, before he was eventually arrested he had been twice visited in Becho village by the officers of the Regional Department of Internal affairs who were looking for weapon which they had failed to find. The third time it was "OMON" who had come after him, arrested him and placed him in the cell of Mestia Prison, where he was more than once unmercifully beaten to force the confession from him. The corpse of the young man who had died as a result of beating was kept for three days unannounced in the prison and only on the fourth day it was given to the

relative who were told that he had committed suicide by hanging himself. By the evidence of numerous witnesses the corpse had marked traces of severe tortures - he had the broken arm, the ear area was swollen while the abdomen in the area of liver was severely bruised. Apart from this, the local expert inspection denied the version of suicide by hanging himself.

Defendants
Declared
Hunger-Strike

Zviad Dzidzigiuri and Jambul Bokuchava Were again Moved from the Hospital to the Isolation Detention Cell without the Consent of their Physicians.

Presently the both of them are placed in the cell planned for 16 prisoners, though in reality it houses 34 prisoners and thus they can sleep only in turn with others to which add the terrible anti-sanitary conditions reigning in the cell. At the Court Session of March 14 they made the following statement: "On March 8, 1996 in the Republican Prison Hospital we were informed by the representative of the Main Department of Places of Confinement Mr. Menteshashvili that irrespective of the state of our health an objection of our physicians, he following the orders of his bosses had to move us from #1 Republican Prison Hospital to the Isolation Detention Cell. On March

10 we were moved to the above cell which is very dirty, stuffy, damp and lacks elementary conditions to provide us with the possibility to work with the material of our personal case #749527.

On March 11 we informed about the condition the Chairman of Court session Mr. Aladashvili, who had not been aware of the above fact. He had promised us find out the circumstances and help us have at least minimally acceptable conditions" however nothing has been changed so far.

Proceeding from the above said we demand to provide us with elementary living and working conditions considering the fact that we are seriously ill and under Court Examination and by declaring hunger-strike as a token protest."

To the protest hunger-strike joined the other defendants: Mr. Loti Kobalidze and Mr. Nugzar Molodnashvili. Judge Aladashvili stated that he had done everything within the limits of his authority - he had made a written appeal to the Ministry of Internal Affairs and the Prison Administration. The defendants refused to return to the Isolation Detention Cell unless they were given a firm guarantee that their demand would be satisfied. Irrespective of this, the Judge considered his duties exhausted and left the Court after the Court Session was over. This created rather a strained situation which could have grown into a conflict between the defendants and the authorities, but the defendants once more demonstrated self-restraint and avoided straining the relations with the conven-